

БЕРЛИНСКИ ПОВИК ЗА АКЦИЈА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ЗА ИДНИНАТА НА ЕВРОПА

ПРЕАМБУЛА

Како [Европска година на културното наследство](#), 2018 претставува пресвртна точка за сè поширокото движење на Европа за заштита на културното наследство. Мораме да го искористиме овој момент за да ја препознаеме и развиеме сплотувачката моќ на нашето заедничко културно наследство и вредности со цел поврзување на европските граѓани и заедници и да му дадеме подлабоко значење на целиот Европски проект. Сега е време да се дејствува.

Овој „Берлински повик за акција“ е претставен на [Европскиот самит за културно наследство](#) на 22 јуни 2018 од страна на трите организации-домаќини, [ЕВРОПА НОСТРА](#) – Гласот на културното наследство во Европа; Германскиот комитет за културно наследство (ДНК), во улога на национален координатор за Европската година на културното наследство во Германија; и Пруската фондација за културно наследство (СПК) со седиште во Берлин.

Во рамките на Европската година на културното наследство (ЕГКН), првиот Европски самит за културно наследство одржан од 18–24 јуни 2018 во Берлин спое бројни граѓани и организации од цела Европа. Меѓу нив имаше претставници на установи, здруженија, фондации и универзитети, како и на религиозни заедници и места кои се споменично наследство, т.е. сите оние кои се занимаваат со културното наследство; архитекти, музејски работници, конзерватори-реставратори, занаетчии, уметници, приватни сопственици на историски куќи и локалитети кои се културно наследство, истражувачи и наставни лица; претставници на јавни органи и финансиски установи; претприемачи, новосоздадени „стартап“ компании, историчари и историчари на уметност, новинари, фотографи, студенти и млади волонтери; заедно со министри за култура, градоначалници на историски значајни градови, членови на Европскиот парламент, како и на национални и регионални парламенти, претставници на институции на Европската Унија, претставници на Советот на Европа, УНЕСКО и ИКРОМ (ICCROM), како и многу други мрежи кои се занимаваат со европското културно наследство.

„Берлинскиот повик за акција“ својата инспирација и легитимитет ја црпи од експертизата, ентузијазмот и заложбите на сите оние жени и мажи кои се грижат за културното наследство (движно, недвижно и дигитално) и кои, било како професионалци или аматери, ја посветуваат својата стручност, време и енергија за да обезбедат пренесување на културното наследство на идните поколенија. Економската вредност на нивната работа е значителна; општествената и културната вредност на истата е бесценета.

„Берлинскиот повик за акција“ се надоградува и врз основа на учеството и поддршката од страна на [националните координатори на ЕКН](#), членовите на [Комитетот на засегнатите страни на ЕКН](#), како и членовите на [Европската алијанса за културно наследство 3.3](#).

Сега ги покануваме сите кои се грижат за минатото, сегашноста и иднината на Европа да го потпишат, поддржат и нашироко да го споделат овој Берлински повик за акција.

БЕРЛИНСКИ ПОВИК ЗА АКЦИЈА

НИЕ, ДОЛУПОТПИШАНИТЕ ГРАЃАНИ ОРГАНИЗАЦИИ И УСТАНОВИ ... подготвени сме да ја преземеме нашата заедничка одговорност за развој на сплотувачката моќ и потенцијал на нашето заедничко културно наследство во име на помирна, попросперитетна, поинклузивна и поправедна Европа.

Денес, во Европската година на културното наследство, имаме единствена можност да повлијаеме врз дебатата за Иднината на Европа. Соочени со многу предизвици, па дури и закани по основните европски вредности, оваа дебата не може да се однесува исклучиво на политички, економски и безбедносни прашања. Мораме да го „промениме тонот“ на наративот за Европа. Мораме да го ставиме нашето заедничко културно наследство таму каде што му е местото: во самото средиште на европските политики и приоритети.

ЗОШТО? ЗАТОА ШТО ...

1. Нашето културно наследство е тоа што нè прави Европејци, бидејќи тоа ги отсликува нашите разновидни и заеднички вредности, култури и спомени. Следствено, тоа е вистинско олицетворение на европското „Единство во различноста“ и ни помага да им се спротивставиме на разединувачките сили кои се опасност за нашето општество;
2. Нашето културно наследство ги опфаќа бројните слоеви на нашиот идентитет – локални, национални и европски; овие слоеви се поврзани еден со друг, меѓусебно се зајакнуваат и постојано се развиваат;
3. Нашето културно наследство истовремено го храни нашето чувство за припадност кон локалната заедница и чувството на заедништво и солидарност во Европа;
4. Нашето културно наследство поврзува генерации бидејќи ги отсликува взаемните влијанија и прекуграничните движења на луѓето и идеите во текот на многувековната заедничка историја. Како такво, наследството претставува основа за достоин и богат дијалог и интеракција во и помеѓу заедниците на Европа, но исто така и со други култури од светот;
5. Нашето културно наследство гради мост помеѓу нашето минато и нашата иднина. Ни овозможува да црпиме од нашите културни традиции и историја и да ги надградуваме, истовремено помагајќи ни да ги залечиме раните и да ги заздравиме скршениците од минатото. Како такво, тоа е извор за постојано учење и вдахновение и основа за активно и одговорно граѓанство;
6. Нашето културно наследство е и клучен двигател за одржлив развој и продлабочена општествена сплотеност, но и извор за голем број вносни вработувања, на посреден и непосреден начин;
7. Нашето културно наследство внесува складност и убавина во нашата животна средина, како природната, така и во онаа создадена од човекот и преку тоа ја подобрува нашата благосостојба и квалитет на живот.

И да повториме – оваа година кога ја одбележуваме 70-годишнината на [Универзалната декларација за човековите права](#) – правото на културно наследство е основно човеково право и потврдуваме – во оваа Европска година на културното наследство – за нашата посветеност на начелата формулирани во голем број [релевантни официјални документи](#) веќе усвоени од многу европски и меѓународни организации, сега е вистинското време да ги спроведеме тие начела на дело со опипливи резултати за Европа и нејзините граѓани:

АКЦИЈА 1 РАЗВИВАЊЕ НА ЕВРОПСКИ АКЦИСКИ ПЛАН ЗА КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Повикуваме на изработка на амбициозен Европски акциски план за културно наследство како трајна придобивка од Европската година на културното наследство. Овај Акциски план кој е веќе најавен во неодамна усвоениот [Нов Европски план за Култура](#), мора да биде подготвен и имплементиран со целосна вклученост и ангажман на сите релевантни јавни и приватни засегнати страни, вклучувајќи го и граѓанското општество. Овој план исто така мора да биде сеопфатен и поврзан со другите клучни планови и приоритети на Европската Унија и мора да биде потполно во склад со скорешните заклучоци на [Советот на Европската Унија](#). Притоа мислиме на целите и политиките од области како што се општественото единство, регионалниот развој, урбаниот развој, екологијата, поморските и туристичките политики, план за одржливост и прилагодување кон климатските промени, истражување и иновација, дигитални политики, образование и вештини и, секако, младите. Понатаму, овој Акциски план треба да поседува и силна дипломатска димензија, со оглед на тоа што Европската Унија мора да преземе и глобална одговорност за да допре до партнерите вон границите на ЕУ. Поради тоа, овој Акциски план треба да биде усогласен со [Конвенцијата ФАРО на Советот на Европа за вредностите на културното наследство за општеството](#) и нејзината неодамна поставена [Европска стратегија за културното наследство на 21 век](#), како и со [Планот за одржлив развој 20130 на ОН](#).

АКЦИЈА 2 ПРЕПОЗНАВАЊЕ НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО КАКО ПРИОРИТЕТ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ И КРЕИРАЊЕ НА ЕВРОПСКИ ПОЛИТИКИ

Како поддршка за идниот Европски план за културно наследство, ги повикуваме институциите на ЕУ во целост да го препознаат културното наследство како стратешки приоритет во креирање на [претстојните политички програми и новата повеќегодишна финансиска рамка на ЕУ \(2021–2027\)](#). Ова ќе придонесе кон неопходното вложување во човечкиот и културниот капитал на Европа и кон промоција на европските вредности. Истовремено, сите се обврзуваме да го продолжиме подигнувањето на свесноста за [повеќекратните вредности и придобивки](#) од културното наследство за Европа. Ова е особено важно ако се имаат предвид претстојните избори во Европскиот Парламент во мај 2019, а потоа и именувањето на новата Европска Комисија.

АКЦИЈА 3 ПОВРЗУВАЊЕ НА ЛОКАЛНОТО, НАЦИОНАЛНОТО И ЕВРОПСКОТО

Различните нивоа на власт се клуч за ослободување на целосниот потенцијал на културното наследство како стратешки ресурс за општеството, економијата, културата и природната средина. Токму поради тоа, ги повикуваме сите држави, региони и градови во Европа да продолжат со развивање на сеопфатни и амбициозни акциски планови за културното наследство. Исто така ги поттикнуваме да го прошират нивниот дијалог и соработка со релевантни европски и меѓународни организации како и со граѓанското општество. На овој начин се осигурува меѓусебната усогласеност и кохерентност на политиките и акциските планови кои се усвојуваат на различни нивоа на власт – од локална, национална, до европска.

АКЦИЈА 4 ЗАЧУВУВАЊЕ И ПРЕНЕСУВАЊЕ НА НЕНАДОМЕСТЛИВОТО

Културното наследство е уникатно и ненадоместливо. Но сепак, честопати е ранливо, па дури и загрозено. Поради тоа, наша колективна задача е да го зачуваме ова богатство како би можеле да го пренесеме на идните поколенија за нивно понатамошно уживање и повторно користење. Мораме да ги зголемиме неопходните финансиски и човечки ресурси и да инвестираме во развојот на вештини и способности со цел да обезбедиме правилна заштита, развој и пренесување на нашето културно наследство, и физички и дигитално. Во овој процес мораме целосно да ги вклучиме универзитетите и истражувачките заедници, да развиваме иновативни бизнис модели и да стимулираме креативна синергија помеѓу наследството и уметностите. Исто така мораме да ги препознаеме вредностите на нематеријалниот израз на нашето наследство кои постојано се развиваат и го збогатуваат нашето општество и нашата животна средина.

АКЦИЈА 5 ВЛОЖУВАЊЕ ВО КВАЛИТЕТНА РЕГЕНЕРАЦИЈА БАЗИРАНА НА НАСЛЕДСТВОТО

Ние мораме да осигураме и да овозможиме соодветни јавни и приватни инвестиции во квалитетна обнова на нашите населби, градови и села заснована на креативност, иновативност и адаптивна повторна употреба; инспирирана од принципите на висококвалитетниот “Баукултур” (култура на изградба) како што е формулирано во [Декларацијата од Давос](#) којашто е усвоена на самит почеток од Европската година на културното наследство; и збогатена со активно учество на граѓаните, нивните заедници, како и граѓанските организации. Во овој контекст, добредојдена е креативната и достоинствена интеракција помеѓу заштитата на веќе изграденото културно наследство и современите придонеси кон нашата изградена средина, што придонесува кон наследството на иднината.

АКЦИЈА 6 ПОТТИКНУВАЊЕ НА ПОДОБРО ЗНАЕЊЕ И ПОДЛАБОКО РАЗБИРАЊЕ

На културното наследство мора да му се даде многу поголема важност во едукативните активности на формалното и неформалното образование кое ги опфаќа сите возрасти. Ова ќе поттикне многу посилна јавна ангажираност во зачувувањето и пренесувањето на нашето културно наследство. Особена важност мора да и биде дадена на историската наобразба, а интерпретацијата на наследството мора да се постави во поширок контекст на минатото, сегашноста и иднината на Европа. На овој начин на граѓаните на Европа, а посебно на нашите деца и младинци ќе им се овозможат неопходните алатки за здобивање со подлабоко разбирање за постојаните движења и размени во рамките на Европа, како и помеѓу Европа и другите култури во светот. Сите овие активности ќе помогнат да се изгради посмислен однос полн со почитување помеѓу луѓето и местата каде што тие живеат, работат или ги посетуваат. Ова исто така ќе го олесни подоброто разбирање, почит и вклученост на новите жители на Европа.

АКЦИЈА 7 ДА СЕ ИСКОРИСТИ ДОБРИОТ МОМЕНТ

Европската година на културното наследство ја зацврсти политичката подготвеност и широката мобилизација за културното наследство во Европа. Сега мораме да ја зацврстиме и да ја подобриме синергијата помеѓу најширокиотвозможен распон на јавните и приватните засегнати страни, вклучувајќи ги и релевантните европски и меѓународни организации и граѓански здруженија. За да се постигне сето ова, мораме да најдеме соодветна формула за стабилна платформа за акумулирање на знаења, градење капацитети и координирање на заложбите за културното наследство на Европа.

Берлин, 22 јуни 2018

Берлинскиот повик за акција може да се потпише онлајн на сајтот на Европа Ностра:
www.europanostra.org/berlin-call-action

